

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

15. března 2012 *

„Ochrana spotřebitele — Smlouva o spotřebitelském úvěru — Uvedení roční procentní sazby nákladů v nesprávné výši — Dopad nekalých obchodních praktik a zneužívajících klauzulí na platnost celé smlouvy“

Ve věci C-453/10,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Okresního soudu v Prešově (Slovensko) ze dne 31. srpna 2010, došlým Soudnímu dvoru dne 16. září 2010, v řízení

Jana Pereničová,

Vladislav Perenič

proti

S. O. S. financ, spol. s r. o.,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, předseda senátu, M. Safjan (zpravodaj), A. Borg Barthet, E. Levits a J.-J. Kasel, soudci,

generální advokátka: V. Trstenjak,

vedoucí soudní kanceláře: K. Sztranc-Sławiczek, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 15. září 2011,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za J. Pereničovou a V. Pereniče I. Šafrankem a A. Motykou, advokáty,
- za slovenskou vládu B. Ricziovou, jako zmocněnkyní,
- za německou vládu T. Henzem a J. Kemper, jako zmocněnci,
- za španělskou vládu F. Díez Morenem, jako zmocněncem,
- za rakouskou vládu C. Pesendorfer, jako zmocněnkyní,

* Jednací jazyk: slovenština.

— za Evropskou komisi G. Rozetem, A. Tokárem a M. Owsiany-Hornung, jako zmocněnci,
po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 29. listopadu 2011,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 6 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288) a ustanovení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (dále jen „směrnice o nekalých obchodních praktikách“) (Úř. věst. L 149, s. 22), jakož i možného dopadu použití směrnice 2005/29 na směrnici 93/13.
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi J. Pereničovou a V. Pereničem a společností S. O. S. financ, spol. s r. o. (dále jen „společnost SOS“), nebankovní institucí poskytující spotřebitelské úvěry, jehož předmětem je spotřebitelská smlouva uzavřená dotčenými osobami s touto společností.

Právní rámec

Unijní právní úprava

Směrnice 93/13

- 3 Sedmý, šestnáctý, dvacátý, jakož i dvacátý první bod odůvodnění směrnice 93/13 uvádějí:

„vzhledem k tomu, že prodávajícím zboží a poskytovatelům služeb se tímto způsobem pomůže v jejich úkolu prodávat zboží a poskytovat služby jak v jejich vlastní zemi, tak na celém vnitřním trhu; že hospodářská soutěž tím bude povzbuzena, a přispěje tak k většímu výběru pro občany Společenství jako spotřebitele;

[...]

vzhledem k tomu, že [...] při posuzování přiměřenosti [dobré víry] musí být brán zvláštní ohled na sílu vyjednávacích pozic stran, na to, zda měl spotřebitel nějakou pohnutku k tomu, aby souhlasil s podmínkou [klauzulí], a zda zboží bylo dodáno nebo služby poskytnuty na zvláštní objednávku spotřebitele; že požadavek přiměřenosti [dobré víry] může být uspokojen prodávajícím nebo poskytovatelem, jestliže jedná poctivě a přiměřeně s druhou stranou, jejíž oprávněné zájmy musí vzít v úvahu;

[...]

vzhledem k tomu, že smlouvy by měly být sepsány jasným a srozumitelným jazykem; že by měla být spotřebiteli dána příležitost, aby si prověřil všechny podmínky [klauzule] [...];

vzhledem k tomu, že členské státy by měly zajistit, aby se nepoužívaly nepřiměřené podmínky [zneužívající klauzule] ve smlouvách, které uzavírá prodávající nebo poskytovatel se spotřebiteli, a jestliže se takové podmínky [klauzule] přesto použijí, aby nezavazovaly spotřebitele, a aby smlouva nadále zavazovala strany podle těchto [stejných] podmínek, jestliže může nadále existovat bez dotyčných nepřiměřených ustanovení [zneužívajících klauzulí]“.

4 Článek 3 směrnice 93/13 stanoví:

„1. Smluvní podmínka [klauzule], která nebyla individuálně sjednána, je považována za nepřiměřenou [zneužívající], jestliže v rozporu s požadavkem přiměřenosti [dobré víry] způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.

[...]

3. Příloha obsahuje informativní a nevyčerpávající seznam podmínek [klauzulí], které mohou být pokládány za nepřiměřené [zneužívající].“

5 Článek 4 této směrnice stanoví:

„1. [...] [P]osuzuje se nepřiměřenost smluvní podmínky [zneužívající charakter smluvní klauzule] s ohledem na povahu zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, a s odvoláním na dobu uzavření smlouvy s ohledem na všechny okolnosti, které provázely uzavření smlouvy, a na všechny další podmínky [klauzule] smlouvy nebo jiné smlouvy, ze kterých vychází.

2. Posouzení nepřiměřené povahy podmínek [zneužívajícího charakteru klauzulí] se netýká ani definice hlavního předmětu smlouvy, ani přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné, ani služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé, pokud jsou tyto podmínky [klauzule] sepsány jasným a srozumitelným jazykem.“

6 Článek 5 uvedené směrnice stanoví:

„V případě smluv, v nichž jsou všechny nebo některé podmínky [klauzule] nabízené spotřebiteli předloženy písemně, musí být tyto podmínky [klauzule] sepsány jasným a srozumitelným jazykem. Při pochybnosti o významu některé podmínky [klauzule] má převahu výklad, který je pro spotřebitele nejprůzračnější. [...]“

7 Článek 6 téže směrnice stanoví:

„1. Členské státy stanoví, že nepřiměřené podmínky [zneužívající klauzule] použité ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazné a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných nepřiměřených podmínek [zneužívajících klauzulí].

[...]“

8 Článek 8 směrnice 93/13 uvádí:

„Členské státy mohou přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení slučitelná se Smlouvou v oblasti působnosti této směrnice, aby zajistily nejvyšší [vyšší] stupeň ochrany spotřebitele.“

9 Příloha směrnice 93/13 vyjmenovává klauzule, na něž odkazuje čl. 3 odst. 3 této směrnice:

„1. Podmínky [klauzule], jejichž cílem nebo následkem je:

[...]

i) neodvolatelný závazek spotřebitele, aby plnil podmínky [klauzule], se kterými se nemohl seznámit před uzavřením smlouvy;

[...]“

Směrnice 2005/29

10 Článek 2 směrnice 2005/29 zní:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[...]

- c) ‚produktem‘ zboží nebo služby včetně nemovitosti, práva a závazku;
- d) ‚obchodními praktikami vůči spotřebiteli‘ (dále také jen ‚obchodní praktiky‘) jednání, opomenutí, chování nebo prohlášení, obchodní komunikace včetně reklamy a uvedení na trh ze strany obchodníka přímo související s propagací, prodejem nebo dodáním produktu spotřebiteli;
- e) ‚podstatným narušením ekonomického chování spotřebitele‘ použití obchodní praktiky, která významně zhoršuje schopnost spotřebitele učinit informované rozhodnutí, což vede k tomu, že učiní rozhodnutí o obchodní transakci, které by jinak neučinil;

[...]

- k) ‚rozhodnutím o obchodní transakci‘ rozhodnutí spotřebitele o tom, zda, jak a za jakých podmínek produkt koupí, zaplatí za něj najednou nebo částečně, ponechá si jej nebo se jej zbaví, anebo ve vztahu k němu uplatní právo vyplývající ze smlouvy, ať již se spotřebitel rozhodne jednat nebo zdržet se jednání;

[...]“

11 Článek 3 této směrnice stanoví:

„1. Tato směrnice se vztahuje na nekalé obchodní praktiky vůči spotřebitelům, jak je stanoveno v článku 5, před obchodní transakcí týkající se produktu, v jejím průběhu a po ní.

2. Touto směrnicí není dotčeno smluvní právo, zejména pravidla týkající se platnosti, vzniku nebo účinků smlouvy.

[...]

4. V případě rozporu mezi ustanoveními této směrnice a jinými pravidly Společenství, která upravují určité aspekty nekalých obchodních praktik, jsou tato jiná pravidla Společenství pro tyto určité aspekty rozhodná a použijí se.

5. Po dobu šesti let ode dne 12. 6. 2007 mohou členské státy v oblasti harmonizované touto směrnicí i nadále uplatňovat vnitrostátní předpisy, které stanoví více omezení nebo požadavků než tato směrnice a kterými se provádějí směrnice obsahující ustanovení o minimální harmonizaci. Tato opatření musí být zásadní pro zajištění náležité ochrany spotřebitelů před nekalými obchodními praktikami a musí být přiměřená dosažení tohoto cíle. [...]

[...]“

12 Článek 5 uvedené směrnice stanoví:

„1. Nekalé obchodní praktiky jsou zakázány.

2. Obchodní praktika je nekalá, pokud

a) je v rozporu s požadavky náležité profesionální péče

a

b) podstatně narušuje nebo je schopná podstatně narušit ekonomické chování průměrného spotřebitele, který je jejímu působení vystaven nebo kterému je určena, nebo průměrného člena skupiny, pokud se obchodní praktika zaměřuje na určitou skupinu spotřebitelů, ve vztahu k danému produktu.

3. Obchodní praktiky, jež mohou podstatně narušit ekonomické chování pouze určité jednoznačně vymežitelné skupiny spotřebitelů, kteří jsou z důvodu duševní nebo fyzické slabosti, věku nebo důvěřivosti zvláště zranitelní takovou praktikou nebo produktem, který propaguje, způsobem, který může obchodník rozumně očekávat, se hodnotí z pohledu průměrného člena dané skupiny. [...]

4. Obchodní praktiky jsou nekalé zejména tehdy, jsou-li

a) klamavé ve smyslu článků 6 a 7

nebo

b) agresivní ve smyslu článků 8 a 9.

[...]“

13 Článek 6 téže směrnice stanoví:

„1. Obchodní praktika je považována za klamavou, pokud obsahuje nesprávné informace, a je tedy nepravdivá, nebo pokud jakýmkoli způsobem, včetně celkového předvedení, uvádí nebo je schopná uvést průměrného spotřebitele v omyl ve vztahu k jednomu nebo k více z níže uvedených bodů, i když informace jsou věcně správné, což v obou případech vede nebo může vést k rozhodnutí spotřebitele o obchodní transakci, které by jinak neučinil:

[...]

d) cena nebo způsob výpočtu ceny anebo existence konkrétní cenové výhody;

[...]“

14 Článek 7 směrnice 2005/29 zní:

„1. Obchodní praktika je považována za klamavou, pokud ve svých věcných souvislostech a s přihlédnutím ke všem jejím rysům, okolnostem a omezením sdělovacího prostředku opomene uvést závažné informace, které v dané souvislosti průměrný spotřebitel potřebuje pro rozhodnutí o obchodní transakci, čímž způsobí nebo může způsobit, že průměrný spotřebitel učiní rozhodnutí o obchodní transakci, které by jinak neučinil.

2. Za klamavé opomenutí je také považováno, pokud obchodník závažné informace uvedené v odstavci 1 zatají nebo poskytne nejasným, nesrozumitelným nebo dvojznačným způsobem nebo v nevhodný čas vzhledem k okolnostem popsáným v uvedeném odstavci anebo neuvede obchodní záměr obchodní praktiky, není-li patrný ze souvislosti a pokud to v obou případech vede nebo může vést k rozhodnutí spotřebitele o obchodní transakci, které by jinak neučinil.

[...]

15 Článek 11 této směrnice stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů existovaly vhodné a účinné prostředky pro boj proti nekalým obchodním praktikám v zájmu zajištění souladu s touto směrnicí.

[...]

16 Článek 13 uvedené směrnice stanoví:

„Členské státy stanoví sankce za porušení vnitrostátních předpisů přijatých na základě této směrnice a přijmou veškerá opatření nezbytná pro jejich uplatňování. Tyto sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující.“

Vnitrostátní právní úprava

17 Ustanovení § 52 slovenského občanského zákoníku zní:

„1. Spotřebitelskou smlouvou je každá smlouva bez ohledu na právní formu, kterou uzavírá dodavatel se spotřebitelem.

2. Ustanovení o spotřebitelských smlouvách, jakož i všechna ostatní ustanovení upravující právní vztahy, jejichž účastníkem je spotřebitel, se použijí vždy, kdy je to ku prospěchu smluvní strany, která je spotřebitelem. Odlišná smluvní ujednání nebo dohody, jejichž obsahem nebo účelem je obcházení tohoto ustanovení, jsou neplatné.

[...]

4. Spotřebitel je každá fyzická osoba, která při uzavírání a plnění spotřebitelské smlouvy nejedná v rámci předmětu své obchodní činnosti nebo jiné podnikatelské činnosti.“

18 Ustanovení § 53 tohoto zákoníku zní:

„1. Spotřebitelské smlouvy nesmí obsahovat ustanovení, která způsobují značnou nerovnováhu v právech a povinnostech smluvních stran v neprospěch spotřebitele (dále jen ‚zneužívající klauzule‘). To neplatí, když se jedná o smluvní podmínky, které se týkají hlavního předmětu plnění a přiměřenosti ceny, jsou-li tyto smluvní podmínky vyjádřené určitě, jasně a srozumitelně, nebo byla-li zneužívající klauzule individuálně sjednána.

[...]

4. Za zneužívající klauzule uvedené ve spotřebitelské smlouvě se považují zejména ustanovení, která:

[...]

k) požadují od spotřebitele, který nesplnil svůj závazek, aby zaplatil nepřiměřeně vysokou částku jako sankci spojenou s nesplněním jeho závazku,

[...]

5) Zneužívající klauzule uvedené ve spotřebitelských smlouvách jsou neplatné.“

19 Ustanovení § 4 zákona č. 258/2001 o spotřebitelských úvěrech zní:

„1. Smlouva o spotřebitelském úvěru musí mít písemnou formu, jinak je neplatná, přičemž spotřebitel dostane jedno vyhotovení smlouvy o spotřebitelském úvěru.

2. Smlouva o spotřebitelském úvěru musí kromě obecných náležitostí obsahovat

[...]

j) roční procentní sazbu nákladů [dále jen „RPSN“] a celkové náklady spotřebitele spojené se spotřebitelským úvěrem, vypočítané na základě údajů platných v době uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru,

[...]

Pokud však smlouva o spotřebitelském úvěru neobsahuje náležitosti uvedené v odstavci 2 písm. [...] j) [...], poskytnutý úvěr se považuje za bezúročný a bez poplatků.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

20 Svou žalobou se žalobci v původním řízení u předkládajícího soudu domáhají, aby rozhodl o neplatnosti spotřebitelské smlouvy, kterou uzavřeli se společností SOS, nebankovní institucí poskytující spotřebitelské úvěry na základě formulářových smluv. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že úvěrovou smlouvu, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, uzavřeli žalobci ve věci v původním řízení dne 12. března 2008.

21 Podle této smlouvy společnost SOS poskytla žalobcům v původním řízení úvěr ve výši 150 000 SKK (4 979 eur), který měli splácet ve 32 měsíčních splátkách po 6 000 SKK (199 eur), přičemž poslední, 33. měsíční splátka se měla rovnat výši úvěru. Žalobci v původním řízení tak byli povinni vrátit částku ve výši 342 000 SKK (11 352 eur).

22 RPSN byla v uvedené smlouvě stanovena ve výši 48,63 %, i když podle výpočtu předkládajícího soudu ve skutečnosti odpovídá 58,76 %, jelikož společnost SOS nezahrnula do výpočtu RPSN náklady spojené s poskytnutím úvěru.

23 Kromě toho z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že smlouva, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, obsahuje několik klauzulí, které žalobce v původním řízení znevýhodňují.

24 Předkládající soud uvádí, že rozhodnutí o neplatnosti této smlouvy o krátkodobém úvěru jako celku z důvodu zneužívajícího charakteru některých jejích klauzulí by bylo pro žalobce v původním řízení výhodnější než ponechat v platnosti klauzule uvedené smlouvy, které nemají zneužívající charakter. V prvně uvedeném případě by totiž dotyční spotřebitelé museli zaplatit pouze úroky z prodlení ve výši 9 %, nikoli všechny náklady spojené s poskytnutím úvěru, které jsou o mnoho vyšší než tyto úroky.

25 Vzhledem k tomu, že Okresní soud v Prešově měl za to, že řešení sporu závisí na výkladu relevantních ustanovení unijního práva, rozhodl se přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je rozsah ochrany spotřebitele podle čl. 6 odst. 1 směrnice [...] 93/13 [...] takový, že umožňuje při konstatování zneužívajících klauzulí ve spotřebitelské smlouvě rozhodnout, že smlouva jako celek spotřebitele nezavazuje, pokud je to pro spotřebitele výhodnější?

- 2) Jsou kritéria určující nekalou obchodní praktiku podle směrnice [...] 2005/29 [...] taková, že umožňují konstatovat, že pokud dodavatel uvede ve smlouvě nižší [RPSN], než ve skutečnosti je, lze takový postup prodávajícího nebo poskytovatele vůči spotřebiteli považovat za nekalou obchodní praktiku? Připouští směrnice 2005/29 [...], že konstatování nekalé obchodní praktiky má dopad na platnost úvěrové smlouvy a na dosažení cíle v čl. 4 odst. 1 a v čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13, pokud je neplatnost smlouvy pro spotřebitele výhodnější?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 26 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda se čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 musí vykládat tak, že umožňuje vnitrostátním soudům v případě, že konstatují existenci zneužívající klauzule ve smlouvě uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem, rozhodnout, že uvedená smlouva jako celek spotřebitele nezavazuje, jelikož to je pro spotřebitele výhodnější.
- 27 Aby bylo možné na tuto otázku odpovědět, je třeba především připomenout, že systém ochrany zavedený směrnicí 93/13 vychází z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli, co se týče jak vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti, což jej vede k tomu, že přistoupí na podmínky předem vyhotovené prodávajícím nebo poskytovatelem, aniž může ovlivnit jejich obsah (rozsudky ze dne 26. října 2006, Mostaza Claro, C-168/05, Sb. rozh. s. I-10421, bod 25; ze dne 4. června 2009, Pannon GSM, C-243/08, Sb. rozh. s. I-4713, bod 22, a ze dne 6. října 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, Sb. rozh. s. I-9579, bod 29).
- 28 S ohledem na takové nerovné postavení ukládá čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 členským státům, aby stanovily, že zneužívající klauzule „nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazné“. Jak vyplývá z judikatury, jedná se o kogentní ustanovení, které směřuje k nahrazení formální rovnováhy, kterou smlouva nastoluje mezi právy a povinnostmi smluvních stran, rovnováhou skutečnou, která může obnovit rovnost mezi těmito smluvními stranami (viz výše uvedené rozsudky Mostaza Claro, bod 36; Asturcom Telecomunicaciones, bod 30, a rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, Sb. rozh. s. I-10847, bod 47).
- 29 Co se týče dopadu konstatování zneužívajícího charakteru smluvních klauzulí na platnost dotyčné smlouvy, je třeba zdůraznit, že podle čl. 6 odst. 1 *in fine* směrnice 93/13 uvedená „smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných nepřiměřených podmínek [zneužívajících klauzulí]“.
- 30 Za takové situace vnitrostátní soudy, které konstatují zneužívající charakter smluvních klauzulí, musí podle čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 vyvodit všechny důsledky, které z toho vyplývají podle vnitrostátního práva, aby spotřebitel nebyl uvedenými klauzulemi vázán (viz výše uvedený rozsudek Asturcom Telecomunicaciones, body 58 a 59, jakož i usnesení ze dne 16. listopadu 2010, Pohotovost, C-76/10, Sb. rozh. s. I-11557, bod 62) a dále posoudit, zda může dotyčná smlouva bez těchto zneužívajících klauzulí nadále existovat (viz výše uvedené usnesení Pohotovost, bod 61).
- 31 Jak totiž vyplývá z judikatury uvedené v bodě 28 tohoto rozsudku a jak uvedla generální advokátka v bodě 63 svého stanoviska, cílem sledovaným zákonodárcem Unie v rámci směrnice 93/13 je nastolit rovnováhu mezi smluvními stranami a zároveň v zásadě ponechat smlouvu jako celek v platnosti, nikoli zrušit všechny smlouvy, které obsahují zneužívající klauzule.
- 32 Co se týče kritérií, která umožňují posoudit, zda může smlouva skutečně nadále existovat bez zneužívajících klauzulí, je třeba uvést, že jak znění čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13, tak požadavky týkající se právní jistoty hospodářských činností hovoří ve prospěch objektivního přístupu při výkladu tohoto

ustanovení, takže – jak uvedla generální advokátka v bodech 66 až 68 svého stanoviska – postavení smluvních stran, v projednávané věci spotřebitele, nemůže být považováno za rozhodující kritérium pro budoucí osud smlouvy.

- 33 Článek 6 odst. 1 směrnice 93/13 nelze tedy vykládat tak, že při posuzování otázky, zda smlouva obsahující jednu nebo několik zneužívajících klauzulí může bez těchto klauzulí nadále existovat, se soud, který má o věci rozhodnout, může opírat pouze o případnou výhodnost zrušení uvedené smlouvy jako celku pro spotřebitele.
- 34 Přesto je však třeba uvést, že směrnice 93/13 stanovila pouze částečnou a minimální harmonizaci vnitrostátních právních předpisů týkajících se zneužívajících klauzulí a ponechala členským státům možnost, aby spotřebitelům zajistily vyšší úroveň ochrany, než je ochrana, kterou sama stanoví. Článek 8 uvedené směrnice tak výslovně stanoví možnost členských států „přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení slučitelná se Smlouvou v oblasti působnosti [...] směrnice, aby zajistily nejvyšší [vyšší] stupeň ochrany spotřebitele“ (viz rozsudek ze dne 3. června 2010, Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, Sb. rozh. s. I-4785, body 28 a 29).
- 35 Směrnice 93/13 tedy nebrání tomu, aby členský stát v souladu s unijním právem přijal vnitrostátní právní úpravu, která umožňuje prohlásit za neplatnou smlouvu jako celek, uzavřenou mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem, která obsahuje jednu nebo několik zneužívajících klauzulí, pokud se taková neplatnost jeví jako lepší ochrana pro spotřebitele.
- 36 S ohledem na tyto úvahy je třeba na první otázku odpovědět v tom smyslu, že čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládán tak, že při posuzování otázky, zda smlouva uzavřená mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem, která obsahuje jednu nebo několik zneužívajících klauzulí, může bez uvedených klauzulí nadále existovat, se soud, který má o věci rozhodnout, nemůže opírat pouze o případnou výhodnost zrušení dotčené smlouvy jako celku pro jednu ze stran, v projednávané věci spotřebitele. Uvedená směrnice však nebrání tomu, aby členský stát stanovil, dodrží-li přitom unijní právo, že smlouva uzavřená mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem, která obsahuje jednu nebo několik zneužívajících klauzulí, je jako celek neplatná, pokud se taková neplatnost jeví jako lepší ochrana pro spotřebitele.

Ke druhé otázce

- 37 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda uvedení nižší RPSN ve smlouvě o spotřebitelském úvěru, než ve skutečnosti je, lze považovat za nekalou obchodní praxi ve smyslu směrnice 2005/29. V případě kladné odpovědi na tuto otázku je Soudní dvůr tázán na důsledky, které je třeba vyvodit z takového konstatování pro účely posouzení zneužívajícího charakteru klauzulí této smlouvy, s ohledem na čl. 4 odst. 1 směrnice 93/13, jakož i platnosti uvedené smlouvy jako celku, s ohledem na čl. 6 odst. 1 této posledně uvedené směrnice.
- 38 Aby bylo možné odpovědět na tuto otázku, je třeba především připomenout, že čl. 2 písm. d) směrnice 2005/29 definuje pojem „obchodní praktiky“ pomocí obzvláště široké formulace tak, že se jím rozumí „jednání, opomenutí, chování nebo prohlášení, obchodní komunikace včetně reklamy a uvedení na trh ze strany obchodníka přímo související s propagací, prodejem nebo dodáním produktu spotřebiteli“ (rozsudky ze dne 14. ledna 2010, Plus Warenhandels-gesellschaft, C-304/08, Sb. rozh. s. I-217, bod 36, a ze dne 9. listopadu 2010, Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, C-540/08, Sb. rozh. s. I-10909, bod 17).
- 39 Dále, podle čl. 3 odst. 1 směrnice 2005/29, ve spojení s jejím čl. 2 písm. c), se tato směrnice vztahuje na nekalé obchodní praktiky vůči spotřebitelům před obchodní transakcí týkající se produktu nebo služby, v jejím průběhu a po ní. Podle čl. 5 odst. 4 uvedené směrnice jsou obchodní praktiky nekalé zejména tehdy, jsou-li klamavé.

- 40 Konečně, jak vyplývá z čl. 6 odst. 1 směrnice 2005/29, obchodní praktika je považována za klamavou, pokud obsahuje nesprávné informace, a je tedy nepravdivá, nebo pokud jakýmkoli způsobem, včetně celkového předvedení, uvádí nebo je schopná uvést průměrného spotřebitele v omyl ve vztahu k jednomu nebo k více aspektům vyjmenovaným v tomto čl. 6 odst. 1 a pokud to v obou případech vede nebo může vést k rozhodnutí spotřebitele o obchodní transakci, které by jinak neučinil. Mezi těmito aspekty, jimiž se toto ustanovení zabývá, je mimo jiné uvedena cena nebo způsob výpočtu ceny.
- 41 Taková obchodní praktika, o jakou se jedná ve věci v původním řízení, spočívající v uvedení nižší RPSN v úvěrové smlouvě, než ve skutečnosti je, přitom představuje nesprávnou informaci o celkových nákladech úvěru, a tedy o ceně, kterou upravuje čl. 6 odst. 1 písm. d) směrnice 2005/29. Pokud uvedení takové RPSN vede nebo může vést k tomu, že průměrný spotřebitel učiní rozhodnutí o obchodní transakci, které by jinak neučinil, což přísluší vnitrostátnímu soudu, aby ověřil, musí být tato nesprávná informace kvalifikována jako „klamavá obchodní praktika“ podle čl. 6 odst. 1 této směrnice.
- 42 Co se týče dopadu tohoto konstatování na posouzení zneužívajícího charakteru klauzulí uvedené smlouvy, s ohledem na čl. 4 odst. 1 směrnice 93/13, je třeba uvést, že toto ustanovení definuje zvlášť široce kritéria umožňující provést takové posouzení tím, že výslovně zahrnuje „všechny okolnosti“, které provázely uzavření dané smlouvy.
- 43 Za těchto podmínek, jak v podstatě uvedla generální advokátka v bodě 125 svého stanoviska, konstatování nekalého charakteru obchodní praxe představuje jeden z prvků, na jejichž základě může příslušný soud postavit své posouzení zneužívajícího charakteru smluvních klauzulí podle čl. 4 odst. 1 směrnice 93/13.
- 44 Avšak pouze na základě tohoto prvku nelze automaticky konstatovat zneužívající charakter sporných klauzulí. Předkládajícímu soudu totiž přísluší, aby rozhodl o použití obecných kritérií uvedených v člancích 3 a 4 směrnice 93/13 na konkrétní klauzuli, která musí být přezkoumána na základě všech konkrétních okolností projednávaného případu (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 1. dubna 2004, *Freiburger Kommunalbauten*, C-237/02, Recueil, s. I-3403, body 19 až 22; výše uvedený rozsudek *Pannon GSM*, body 37 až 43; výše uvedený rozsudek *VB Pénzügyi Lízing*, body 42 a 43, jakož i výše uvedené usnesení *Pohotovost*, body 56 až 60).
- 45 Pokud jde o důsledky, které je třeba vyvodit z konstatování, že uvedení RPSN v nesprávné výši představuje nekalou obchodní praxi, pro účely posouzení platnosti dané smlouvy jako celku s ohledem na čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13, stačí uvést, že směrnicí 2005/29 není podle jejího čl. 3 odst. 2 dotčeno smluvní právo, zejména pravidla týkající se platnosti, vzniku nebo účinků smlouvy.
- 46 Konstatování nekalého charakteru obchodní praxe tudíž nemá přímý dopad na otázku, zda je smlouva platná s ohledem na čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13.
- 47 S ohledem na výše uvedené je třeba odpovědět na druhou otázku tak, že taková obchodní praktika, o jakou se jedná ve věci v původním řízení, spočívající v uvedení nižší RPSN v úvěrové smlouvě, než ve skutečnosti je, musí být kvalifikována jako „klamavá“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 směrnice 2005/29, pokud vede nebo může vést k tomu, že průměrný spotřebitel učiní rozhodnutí o obchodní transakci, které by jinak neučinil. Vnitrostátnímu soudu přísluší, aby ověřil, zda tomu tak ve věci v původním řízení je. Konstatování nekalého charakteru takové obchodní praxe představuje jeden z prvků, na jejichž základě může příslušný soud postavit podle čl. 4 odst. 1 směrnice 93/13 své posouzení zneužívajícího charakteru smluvních klauzulí týkajících se nákladů na úvěr poskytnutý spotřebiteli. Takové konstatování nicméně nemá přímý dopad na posouzení platnosti uzavřené úvěrové smlouvy podle čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13.

K nákladům řízení

- 48 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 6 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách musí být vykládán tak, že při posuzování otázky, zda smlouva uzavřená mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem, která obsahuje jednu nebo několik zneužívajících klauzulí, může bez uvedených klauzulí nadále existovat, se soud, který má o věci rozhodnout, nemůže opírat pouze o případnou výhodnost zrušení dotyčné smlouvy jako celku pro jednu ze stran, v projednávané věci spotřebitele. Uvedená směrnice však nebrání tomu, aby členský stát stanovil, dodrží-li přitom unijní právo, že smlouva uzavřená mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem, která obsahuje jednu nebo několik zneužívajících klauzulí, je jako celek neplatná, pokud se taková neplatnost jeví jako lepší ochrana pro spotřebitele.
- 2) Taková obchodní praktika, o jakou se jedná ve věci v původním řízení, spočívající v uvedení nižší roční procentní sazby nákladů v úvěrové smlouvě, než ve skutečnosti je, musí být kvalifikována jako „klamavá“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (dále jen „směrnice o nekalých obchodních praktikách“), pokud vede nebo může vést k tomu, že průměrný spotřebitel učiní rozhodnutí o obchodní transakci, které by jinak neučinil. Vnitrostátnímu soudu přísluší, aby ověřil, zda tomu tak ve věci v původním řízení je. Konstatování nekalého charakteru takové obchodní praktiky představuje jeden z prvků, na jejichž základě může příslušný soud postavit podle čl. 4 odst. 1 směrnice 93/13 své posouzení zneužívajícího charakteru smluvních klauzulí týkajících se nákladů na úvěr poskytnutý spotřebiteli. Takové konstatování nicméně nemá přímý dopad na posouzení platnosti uzavřené úvěrové smlouvy podle čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13.

Podpisy.